

МИХАИЛ САДОВЯНУ
ЛОВЦИ НА ВЪЛЦИ В СТАРИ
ВРЕМЕНА

Превод от румънски: Веселина Георгиева, 1980

chitanka.info

По ливадите край Сирет, където започва полето, се появили скитници, дошли от север, от далечни, непознати места. Това станало в далечното минало, в стари времена, в младините на света. Мъжете били едри с високи чела и сини очи. Жените, тънки и нежни, пренасяли вода в колибите с глинени стомни, които носели на главите си и ги придържали с лявата ръка. Когато приближавала зимата, обличали вълнени долами и се намятали с кожи от диви зверове или от овце. Върху гърбовете на опитомени зубри пренесли оскъдното си имущество от мрачните места, от които побягнали. Донесли и малко овце и силни кучета. И най-вече един тайнствен занаят: да топят и преработват медта и да правят от нея нови оръжия, чиито върхове блестели на слънцето. Тези бежанци се оглеждали в бистрите води на Сирет само от няколко поколения и имали малко селища в укрепени като крепости места по течението на реката и притоците ѝ. След първите сблъсквания с местното население на юг установили мир. Пришълците били малко, но имали оръжия, непознати за тези, които живеели край голямата река. Но въпреки че имали непобедими оръжия и буреносен гняв, били кротки и миролюбиви. Постепенно, постепенно след години се осмелили да прекосят полето и да стигнат до широката като море река, в която се вливал техният Сирет; там в края на лятото се срещали с хора, които имали очи с друг цвят и говорели различни езици; срещу медните си сечива на връщане донасяли в своите селища жито, от което правели хляб, и магаренца за далечните си пътувания в глъбините на планината, където били медните рудници.

В тази местност, при устието на Белия приток, живеел дядо Плешивко със своя род. Колибите им били разположени на поляната край брега, а Сирет заобикалял от три страни твърдината им. Зад гърба им в далечината се издигали планини и се чернеели борове. А по-близо, между поляните, се стелели букови и брезови гори. И по височините, и в низините имало малки дъбрави и искрящи ручей. А отвъд широката, блестяща повърхност на Сирет се ширело равно поле, обрасло с треви из които препущал вятърът.

В селището на дядо Плешивко оставали малко мъже, и то по-възрастните, жените и децата. Младите с настъпването на есента, заедно с другарите си и магаренцата, се качвали в планината по пътеките, които те единствени в света знаели, за да запалят на онова

скрито място изгасналите пещи. Други мъже правели дървени въглища в буковата гора. Жените шиели долами и кожуси за зимата или отбивали рекичките и потоците, за да хващат риба и да я опушват. Юношите и децата пасели по ливадите малки стада овце и вечер ги прибирали в добре затворени кошари, където големите кучета, приятели на хората, ги пазели от вълци.

Този ден преди залез-слънце в колибата на стареца дойде най-малкият му внук. Беше довел овцете си наблизко, оставил ги на четирите кучета и дотърчал в село. Беше бос, защото времето все още беше топло. Русите му коси бяха затиснати от овчи калпак, а тялото му беше покрито с козя кожа, силно пристегната в кръста с колан. Когато пристигна, тътреше краката си и премятеше в дясната си ръка лескова тояжка. Старецът точеше брадвата си на гладка каменна плоча. Той остави настрана брадвата, прибра зад ушите си белите си дълги коси, които се спущаха под плешивостта му, повдигна глава и се усмихна на детето като на спомен от младини.

— Какво има, Малчо? — попита той с нежен глас.

— Дядо — отвърна детето важно, — довечера пак ще дойдат да крадат.

— Ти откъде знаеш? — рече старецът и внимателно изглежда внука си.

— Зная, защото миналата нощ не дойдоха; задоволиха се с трупа на моята овчица, която са оглозгали до кости нагоре по реката. Сега са гладни и пак ще дойдат. Видях пресни следи от лапи по брега, когато слязох до устието да напоя овцете. Навъртат се наблизко, ала денем се страхуват. Нощес ще дойдат пак да ме ограбят...

— Добре, тогава да вървим да им одерем кожата — реши старецът, а детето се усмихна и показа острите си бели зъби. — Днес нямам друг помощник в къщи и трябва да взема тебе. Ако те е страх, повикай майка си.

— Не ме е страх — отвърна детето. — Мама опушва риба край реката с другите жени. Трябва да ми дадеш копието, което ми обеща лятос, и да ме оставиш аз сам да убия вълка. Имам кучета и не се боя.

— Вярвам ти — съгласи се старецът и се усмихна с любов на внука си. — Ала аз нямам достатъчна вяра на кучетата ти. Много са млади. Ще ти дам моето, което е старо и умно и много разбойници е повалило на земята през живота си. И то не се бои от вълка, защото и

него като теб, когато се роди, го опуших с прясна козина от див звяр. Така че никому няма да кажем, ще си вземем каквото ни трябва, ще затворим овцете в кошарата и ще застанем на пусия...

Малкият се усмихна щастливо и гордо и захвърли тояжката. Старецът изнесе от колибата ловджийски копие. Най-малкото и най-лекото копие, направено от прав ясенов клон с остър меден връх, той подаде на внука си. После свирна два пъти и повика старото куче.

— Хайде! Балване! Ела тук!...

Голямото овчарско куче се показа иззад колибата под косите лъчи на слънцето и тръсна червеникавата си козина. Имаше дълги крака и широки гърди. Погледна стопанина си с умни кротки очи и с изправени, наострени уши и се приближи, като махаше опашка.

— Ела тук да ти сложа нашийника... — рече старецът. Кучето, като видя бодливия гердан, се раздвижи по-живо.

— Добре — рече му старецът, — виждам, че знаеш къде отиваме, разбирам, че ти харесва ловът. Ала сега ще дебнеш с момчето и трябва да следиш по-внимателно...

Балван с радостно скимтене се остави да му сложат около врата гердана и Малчо беше убеден, че овчарското куче разбира думите на дядо Плешивко. Старецът пристегна дебелата си долама с широк колан от кожа на зубър и окачи на него отзад секирата. Сложи в кожената торба парче пита, печена на връшник, и с копие на лявото рамо пое след внука си, който нетърпеливо бе тръгнал напред. Кучето душеше пътеката и от време на време се връщаше при тях и лудуваше весело.

Когато селището, забулено в лек дим, остана назад и водите на Сирет вече не се виждаха, старецът и детето стигнаха голямата поляна, дето почваше гората. Там завариха стадото, което пасеше спокойно, а кучетата, седнали на опашките си, го пазеха от четирите страни. В далечината, към края на поляната, се чуваха звънците на други стада, които се оттегляха към кошарите, понеже се свечеряваше. В гората от буки и брези цареше тиха леност, а над урвите под лъчите на залеза прелитаха попарени от сланата листа.

Старецът вдигна високото си чело, огледа далечината със сините си като небето очи и усети в ноздрите си мириса на увехнали цветя, донесен от лекия ветреца.

— Нощес ще изгрее половин луна — рече той — и за седем дни ще се закръгли, а след това отново ще намалее. Тогава ще задуха от

север зимният вятър. Тогава ще се върне и баща ти от планината. Ще му покажеш вълчата кожа и той ще се зарадва и ще си спомни деня, в който сложих и в неговата ръка копието...

— Да, дядо — отвърна детето и заби върха на оръжието си в земята. — Сега трябва да откараме овците в кошарата.

— Виждам, че бързаш — продума старецът усмихнат. — Когато бях като тебе, и аз съм чакал с голяма радост този час...

След като запряха овците зад високата ограда от плетени клони и тръни, хлопатарите млъкнаха и слънцето потъна в гората.

— Малчо, вземи копието си — рече дядо Плешивко — и ела с мене. Трябва да огледаме от всички страни оградата и да намерим дупката, през която могат да влязат разбойниците. Три от кучетата ще оставим вътре при овците. Едното ще взема със себе си. Балван ще оставя с тебе.

— Дядо, мислиш, че влизат през някоя дупка ли? — попита детето.

— Да, аз знам колко може да скочи един вълк и затова направих оградата висока. Ала той, момчето ми, е хитър звяр и с него хората отдавна се борят. Ако си е направил отвор, направил го е на скрито, закътано сред трънаците място. След като влезе и удуши овцата, той я измъква внимателно, за да не личи отде се е промъкнал. През едно и също място не минава два пъти, за да не загуби кожата си. Но когато разбере, че овчарят е дете като тебе и има млади кучета, става по-дързък, отколкото другаде...

Внукът слушаше внимателно. Старецът намери по трънаците снопчета вълна и следи, откъдето бе минал вълкът. Запуши ниския отвор на оградата, закътан в изсъхналите бурени.

— Ти стой тук — реши дядо Плешивко, — защото крадецът ще дойде по пътя, който му е познат вече. Аз ще отида да търся други дупки и други места, през които е минавал. Ако не намеря, ще стоя отзад близо до теб, ала ти няма да знаеш къде съм. Щом падне нощта, ще изгрее луната, но вълка няма да го видиш; затова стой непрекъснато нащрек. Кучето ще бъде до тебе и няма да помръдва. Когато дойде разбойникът, само то ще го забележи. Ще се спусне и ще го повали на земята. Тогава ще го видиш и ти и в миг трябва да го прободеш с копието. Ако се забавиш, може да стане от земята; а ако скочи върху теб, вече нищо не можеш да му направиш. Оставям те със старото куче

и помни, каквото ти казах. Да не сядаш на земята; стой с отворени очи, неподвижен като храст и с приготвено копие...

— Разбрах, дядо, ще го пробода — отвърна детето с неспокоен глас.

Дядо Плешивко тръгна край оградата, а детето остана с кучето.

— Да бъдеш нащрек, Балване... — промълви детето развълнувано. — Виждам, че си чул какво заповяда дядо и затова залегна на земята. Аз не се боя и имам вяра в тебе, защото знам, че си ни приятел. Започват да блестят звездите, трябва да се покаже и луната. Когато тя изгрее над отвъдната поляна, аз я виждам от нашия хълм, отразена в реката. А ти трябва да знаеш, че луната от реката е на духовете, които излизат нощем от гората... Когато духа вятър, съм ги чувал да се провикват, а понякога се приближават до човека и го плашат. Ама дядо ме научи да щракам огниво и да паля огън; а този бог ни пази от духове и от зверове... Сега трябва да се покаже луната, защото по поляната се разстила мъгла. Трябва да слушаме тишината и да мълчим...

Детето застана неподвижно и внимателно. После полака-лека мисълта му се върна отново към дядо Плешивко и към неговите разкази за борбите с големите горски зверове: мечки, глигани и зубри. За такъв лов, в който участвуват големите, брадатите мъже, често мечтаеше той през летния зной сред шепота на поляните и красивите очи на цветята.

В кошарата от време на време се отронваше приглушен и тих звън на хлопатар.

Изведнъж старото куче се шмугна край краката му и като че ли земята се разтресе. С разтуптяно сърце детето ококори очи и през чернилката на мрака видя поваления вълк да се търчи под медните бодли на нашийника на кучето. То бързо вдигна ръка и нанесе с копието точен и силен удар. Звярът нададе страшен рев. Кучето изръмжа гневно. Задъхан, Малчо натисна копието и усети по лесковата пръчка гърчовете и смъртта на крадеца. Веднага чу до себе си и гласа на дядо Плешивко; топла вълна се надигна към очите му; беше радостен и се смяташе силен като големите момци, по чиито страни започва да никне мъх, нежен като на глухарче...

Следите от тази случка, станала край брега на Сирет, затрупани от листата на хиляди есени и навейни с пясък и прах, личат в

смесените кости и в останките от селищата. Водите, свлекли високия бряг, отново ги бяха открили за света и аз прочетох тяхната книга или ги сънувах през една есенна нощ, когато вятърът свиреше над младите гори, а аз бях отишъл с приятели на лов за вълци из пущинаците около устието на Белия приток.

1926 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.